

Algel V. gyakorlat

Rendezettek vagyunk

2012. március 5.

6. [ZH: 2007. április 27.] A valós számokból álló $a_1^2 \dots a_n^2$ sorozat egy darabig nő, utána csökken. Adjon $O(n)$ összehasonlítást használó algoritmust, ami rendezi az $a_1, \dots, a_n$ sorozat!

Először meg kell keresni a töréspontot, ami $O(n)$ -ben megvan. Az előtte lévő sorozatban a pozitívok sorozata nő, a negatívoké csökken, az utána lévőben pont fordítva. Így a két pozitív részt (a hátsót természetesen megfordítva) $O(n)$ -ben össze tudjuk fésülni, hasonlóan a két negatívot is. A végén egyszerűen össze kell őket ragasztani. Költség: pesszimistán is $4O(n)$, ami $O(n)$.

7. Az $A[1 : n]$ tömbben egy rendezett univerzum n különböző eleme volt, nagyság szerint növekvő sorrendben. Valaki időközben megkeverte a tömb elemeit, de csak annyira, hogy minden egyes elem új helye az eredetitől legfeljebb 5 távolságra esik. Adjunk $O(n)$ futásidőjű algoritmust az eredeti állapot helyreállítására!

Egy 5 hosszú ablakot tolunk végig a sorozaton. Az első elem biztos, hogy az első 5 elem között van, így közöttük minimumot keresünk, így visszavezettük a feladatot egy $n - 1$ méretű ugyanilyen feladatra. 5 elem közül 4 összehasonlítással tudunk minimumot keresni, ezt n -szer kell megtenni (a vége miatt kicsit kevesebbszer, de ez mindegy), így a lépésszám $O(4n) = O(n)$.

8. [ZH: 2010. április 19.] Az A tömbben n különböző számot tárolunk. Tudjuk, hogy $A[1] > A[2]$ és $A[n - 1] < A[n]$. Adjunk algoritmust, mely $O(\log n)$ összehasonlítással megtalál a tömbben egy lokális minimumot (ha van), azaz egy olyan $1 \leq i \leq n$ indexet, hogy $A[i]$ tömbbeli szomszédai nagyobbak, mint $A[i]$.

A feltételekből következik, hogy biztos van lokális minimum. Bináris keresést használunk, ha az adott körben $A[i]$ egy lokális minimum, akkor kész vagyunk, ha $A[i - 1] < A[i]$, akkor a jobb oldalt dobjuk el, egyébként a balt. Tehát egy lépésben vagy megtaláltuk a kérdéses elemet, vagy kaptunk egy feleakkora tömböt, ami ugyanolyan tulajdonságú, mint az eredeti. Ez így $O(\log n)$ a bináris keresés elve miatt.

9. [Vizsga: 2007. június 19.] Adott a síkon n pont, melyek koordinátái $(a_1, b_1) \dots (a_n, b_n)$. Olyan $P = (x, y)$ pontot keresünk a síkon, amire az alábbi összeg minimális.

$$\sum_{i=1}^n (|a_i - x| + |b_i - y|)$$

Adjunk algoritmust, ami $O(n \log n)$ lépésben meghatároz egy ilyen P pontot.

Észrevesszük, hogy x és y koordináta független. Egy dimenzióban: ha csak két pont van, akkor két pont között bárhol lehet, rajtuk kívül viszont rosszabb. Tehát a két szélső pont között kell lennie, de rajtuk kívül a két szélső között is stb, tehát páratlan pont esetén a középsőn, páros esetén a középső kettő közül valamelyiken vagy közöttük (indoklás: ha nem így lenne, akkor biztos, hogy tudnánk jobbat csinálni). Tehát koordinátánként egy rendezés, és középső választása, tehát $O(n \log n)$ -ben bent vagyunk.

10. Legyen adott egy egészekből álló $A[1 : n]$ tömb valamint egy b egész szám. Szeretnénk hatékonyan eldönteni, hogy van-e két olyan $i, j \in \{1, \dots, n\}$ index, melyekre $A[i] + A[j] = b$. Oldjuk meg ezt a feladatot $O(n \log n)$ időben!

A tömböt $O(n \log n)$ -ben tudjuk rendezni. Triviális megoldásként tehetjük azt, hogy $\forall i$ -re megkeressük bináris kereséssel, hogy szerepel-e a tömbben $b - A[i]$ érték. Ha igen, kész vagyunk, ha egyszer sem találtunk ilyet, akkor pedig nem. Ez legfeljebb n db bináris keresés, azaz ez a része is megvan $O(n \log n)$ lépésből. (Persze egy egyszerű dinamikus programmal a második részt lineáris időben is megoldhatjuk.)

11. [Vizsga: 2009. június 11.] Adott a számegyenesen n intervallum, $[a_1, b_1], \dots, [a_n, b_n]$. Azt akarjuk tudni, hogy együtt milyen hosszú részt fednek le a számegyenesből (azaz, hogy mennyi az $\cup_{i=1}^n [a_i, b_i]$ összhossza). Adjon $O(n \log n)$ lépéses algoritmust ennek a hosszának a meghatározására!
- Rendezzük az intervallumokat növekvő sorrendbe az a_i koordináta szerint! A következő dolgokat tartjuk nyilván: $\min_a, \max_b, \text{sum}$. Kezdetben $\min_a = a_1, \max_b = b_1$.
- Ha a sorban $[a_i, b_i]$ intervallum következik: ha $a_i < \max_b$, akkor még a vizsgált intervallumban vagyunk, így $\max_b = \max(\max_b, b_i)$. Ha $a_i > \max_b$, akkor a következő intervallumig biztos van szünet. Ekkor ezt tesszük: $\text{sum}+ = \max_b - \min_a, \min_a = a_i, \max_b = b_i$. A legutolsó intervallum feldolgozása után (az utolsó nyitott intervallum-jelölt lezárása miatt) $\text{sum}+ = \max_b - \min_a$.
- Bizonyítás pl. indukcióval (lényegében ez egy dinamikus programozásos feladat is egyben). Lépésszám: a tényleges számolás $O(2n)$ -ben megvan, így a rendezéssel együtt a lépésszám $O(n \log n)$.
12. Adottak a sík egész koordinátájú $P_1 = (x_1, y_1), \dots, P_n = (x_n, y_n)$ koordinátájú pontjai. Javasoljunk $O(n)$ költségű módszert olyan $P_i \neq P_j$ pontok kiválasztására, amelyeken átmenő egyenes által meghatározott félsíkok közül az egyik tartalmazza az összes pontot!
- Minimális y koordinátájú pont lesz az egyik, ami meghatározza, a másik pedig az $y_{\min}$ -es pontból abszolútértékben legnagyobb meredekségű. Ha ezeken kívül esne egy pont, akkor annak a meredeksége abszolútértékben nagyobb lenne. Meredekséget számolni két pont ismeretében konstans, így a lépésszám két minimumkeresés, azaz $O(n + n) = O(n)$. (Persze ugyanezt lehet x koordináta szerint is, valamint minimum helyett maximummal is.)
13. [Vizsga: 2004. június 10.] Az n méretű (nem feltétlenül rendezett) A tömb elemei különböző pozitív egész számok. Adjon algoritmust, amely meghatároz egy $1 \leq k \leq n$ számot és kiválaszt k különböző elemet az A tömbből úgy, hogy a kiválasztott elemek összege nem több, mint k^3 . Ha nincs ilyen k , akkor az algoritmus jelezze ezt a tényt! Az algoritmus lépésszáma legyen $O(n \log n)$! (Két szám összehasonlítása, összedáása vagy szorzása egy lépésnek számít.)
- Észrevétel: ha van ilyen k , akkor ezeket kicserélhetjük a k legkisebbre, hiszen az összegük így csak csökkenhet, ami továbbra is jó. Tehát elég mindig a k legkisebbel foglalkozni. Rendezzük a tömböt, és induljunk el az elejétől. Folyamatosan összegezzük, és az első k -ra ahol igaz, kész is vagyunk, ha pedig végigértünk, és nem volt ilyen, akkor biztos nincs. Ez így rendezés és egy végigolvasás, azaz $O(n \log n + n) = O(n \log n)$.
14. [Vizsga: 2004. június 3.] A $2^k - 1$ elemű A tömb elemei mind különbözőek és növekvő sorrendben vannak. Minden elemet egy k hosszú bitsorozat ír le, tehát tekinthetjük úgy, hogy a $0, 1, 2, \dots, 2^k - 1$ számokat tároljuk egy kivételével. A feladat ennek a hiányzó számnak a megkeresése. Ehhez egy lépésben valamelyik elem egy bitjére kérdezhetünk rá: a $BIT(i, j)$ eljárás az $A[i]$ elem j -edik bitjét mondja meg. Adjon olyan algoritmust, amely a BIT eljárás $O(k)$ -szori hívásával megtalálja a hiányzó számot (bitsorozatot).
- Mivel egy hiányzik, egy helyen elromlik a paritás (aminek ellenőrzéséhez elég az utolsó számjegyre rákérdezni). Ezt a helyet keressük meg bináris kereséssel, ami $O(\log(2^k - 1)) = O(k)$.
15. Adott egy dobozban n különböző méretű anyacsavar, valamint egy másik dobozban a hozzájuk illő apacsavarok. Kizárólag a következő összehasonlítási lehetőségünk van: egy apacsavarhoz hozzápróbálunk egy anyacsavart. A próbának háromféle kimenete lehet: $\text{apa} < \text{anya}$, $\text{apa} = \text{anya}$, $\text{apa} > \text{anya}$, annak megfelelően, hogy az apacsavar külső átmérője hogyan viszonyul az anyacsavar belső átmérőjéhez. Szeretnénk minden anyacsavarhoz megtalálni a megfelelő apacsavart. Adjunk erre a feladatra átlagosan $O(n \log n)$ összehasonlítást felhasználó módszert!
- A gyorsrendezés pontosan ilyen műveleteket végez, az pont jó lesz itt is.

16. **Igazoljuk, hogy egy n elemből álló kupac felépítése $\Omega(n)$ összehasonlítást igényel!**
 Fejet asztalbaverően egyszerű bizonyítás: mivel a gyökérben a legkisebb elem van, ezért nem lehet hamarabb felépíteni, mint a legkisebb elemet megtalálni, ami pedig önmagában is $\Omega(n)$.

17. ***[Vizsga: 2003. május 30.] Adott összesen $2n$ különböző szám két n elemű halmazban, $A = \{a_1, \dots, a_n\}$ és $B = \{b_1, \dots, b_n\}$. Azt szeretnénk eldönteni minimális számú összehasonlítással, hogy a $2n$ szám közül a legnagyobb az A vagy a B halmazban van-e. (Azaz nem kell feltétlenül meghatározni, melyik elem a legnagyobb, csak azt, hogy melyik halmazba tartozik.) Mutassa meg, hogy ehhez a feladathoz is legalább annyi összehasonlítás kell, amennyi $2n$ elem közül a maximális meghatározásához szükséges.**

Tfh van olyan algoritmus, ami legfeljebb $2n-2$ öh-t használ. Ekkor adjunk neki $2n$ elemet, és mi leszünk az ellenség. Jelöljük meg magunknak az összes elemet, mert az eddigi 0 kérdés alapján bármelyik lehet a maximális. Tartsuk továbbá azt is nyilván, hogy melyik halmazban mennyi elem lehet globálisan maximális (kezdetben n és n). Ha a feltételezett algoritmus rákérdez két elemre, akkor a következőképpen mondjuk meg a viszonyukat:

- $a_i ? b_j$, az eddigi válaszainkból már kiderült a viszonyuk: megmondjuk az igazságot (a lehetséges maximális elemek halmaza ilyenkor nem változik)
- $a_i ? a_j$: ha már kiderült a viszonyuk, akkor megmondjuk, ha nem, akkor tetszőleges viszonyt mondunk rájuk (ezt feljegyezzük), és kihúzzuk a kisebbet a jelöltek közül, meg a számlálót is megfelelően változtatjuk
- $b_i ? b_j$: mint előbb
- $a_i ? b_j$, az eddigi válaszainkból még nem derül ki a viszonyuk: eldönthetjük, hogy melyik legyen a kisebb. Ebben az esetben pontosan 1 elem maximalitása lesz kizárva. Úgy választjuk meg a relációjukat, hogy abból a halmazból zárjuk ki valakinek a maximalitását, amelyikben a több jelölt van. Ezután megcsináljuk a szükséges adminisztrációt (kihúzzunk egy jelöltet és a számot aktualizáljuk).

Meg kell gondolni, hogy az így definiált relációkhoz mindig tudunk számokat kitalálni (a későbbi anyagban lesz erről részletesebben szó, lásd topologikus rendezés). Ezen túl mivel egy kérdéssel legfeljebb 1 elem maximalitása zárható ki, így $2n - 2$ kérdés után még legalább 2 olyan elem van, ami lehet maximális ($\equiv$ megválasztható maximálisnak úgy, hogy az eddigi válaszainkkal konzisztens legyen). Viszont a stratégiánk miatt biztos, hogy mindkét halmaz tartalmaz ilyen, így ennyi kérdés biztos nem elég a feladat megoldásához.

18. ***[ZH: 2002. április 8.] Adottak a $c_1, c_2, \dots, c_n$ különböző egész számok. Ezeket szeretnénk nagyság szerint rendezni növekvő, vagy csökkenő sorrendbe úgy, hogy a szokásos összehasonlítás helyett, most a következő kérdéseket lehet feltenni: *Három kiválasztott elem közül melyik a középső?* Bizonyítsuk be, hogy a leghatékonyabb algoritmus $\Theta(n \log_2 n)$ összehasonlítást használ!**

$\Omega(n \log_2 n)$: ugyanúgy kell bizonyítani, mint az öh. alapú rendezések alsó korlátját, csak itt kettő helyett három lehetőségünk van, így $\Omega(\log_3 n!)$ fog kijönni. Ez viszont nem baj, mert $\Omega(\log_3 n!) = \Omega(\log_2 n!) \approx \Omega(n \log_2 n)$.

$O(n \log_2 n)$ (vázlatosan): $O(n)$ lépésből tudunk szélsőértéket keresni: veszünk 3 elemet véletlenszerűen, a középsőt kidobjuk. Ezt megcsináljuk addig, amíg csak 2 marad, ez lesz a minimális és maximális (nem tudjuk, melyik melyik). Az egyiket válasszuk ki, ha ez x , akkor a $kozepso(x, a, b)$ vagy az $a < b$ kérdésre válaszol, vagy az $a > b$ kérdésre (attól függ, hogy a minimálisat vagy maximálisat választottuk, és egy adott x -re ez konzisztens). Azaz az így implementált $<$ függvény tényleg egy rendezést (vagy növekvő, vagy csökkenő; nem tudjuk) definiál a számainkon:

$$< (a, b) \{ \text{return } kozepso(x, a, b) == a \}$$

Ez konstans időben számolható, tehát bármely $<$ operátort használó rendezés használható lesz ezzel a trükkel, abból pedig van $O(n \log_2 n)$ lépésszáma.